

KUSTBON

Tidskrift för svenskarna i Estland.)

Sjätte arg. № 17/18.	Prenumerationspris: Helt år Emk. 100:—. 1/2 " " 50:—.	Utkommer två gånger i månaden.	Annonspris: 2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm.	20 sept. 1923.
	I Sverige: Helt år . . Kr. 4:—. 1/2 " . . " 2:—.	Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Riddaregat. 3, Reval.	I Finland: 30 penni per mm. För annons, som infö res 10 eller flere ggr räknas 20% rabatt.	

Ett 50-årsjubileum.

Söndagen den 26 aug. firades på Nuckö prästgård 50-årsdagen av missionär Thoréns första landstigning på Nuckö. Själva märkesdagen inträffade den 21 augusti 1873. Det är således 50 år sedan den svenske missionären reste till Estland och började sin verksamhet bland våra fäder. Äldre personer ha berättat, att vid den tiden blomstrade en krog vid varje kyrka, så att kyrkfolket kunde gå ur kyrkan i krogen. Vidare berättas, att T. verkat här i två år innan han började skönja värbrytningar bland den i sina gamla vanor inrotade befolkningen. Emellertid öppnades genom T. ett seminarium på Nuckö, där han själv utbildade ett antal ynglingar till skollärare för svenskbygdens treåriga byskolor, som kort förut här och där hade gundats.

Nuckö gamla kyrka var fylld till sista plats med folk från när och fjärran, svenskar och ester, folk av olika bekännelser. En estnisk sångkör från Dagö hade infunnit sig och utförde en del vackra sångnummer, och även den unisona sången skallade högt på tvenne språk av högtidsstämda människor. Alla enades vid detta tillfälle, och en ny generation fick höra allvarsord utav den gamle genom en av hans f. d. elever, herr Klanman, som öppnade mötet med en bibeltex

och sedan läste upp två brev, som han fått från T., vilket han också översatte till estniska. — T. var glad att Herren hade valt honom till ett redskap för estlänningarna. Han erinrar sig med hänförelse den stora väckelse, som genom honom kom till stånd och spred sig vida omkring så att han inte ensam kunde leda det hela, och hur brödrakärleken var allmänt rådande på varje ort, samt försäkrar slutligen sin oföränderliga kärlek till vännerna i Estland. Han ber vännerna så litet som möjligt tala om honom, han vill ingen ära ha utan "äran åt Gud", säger han. Av ålderdomssvagheter var han tvungen att inställa resan till Estland på högtidsdagen, men han utpekade i stället ett vackert bibelställe till sin hjärtliga hälsning. "Om I förbliven i mitt ord, så ären I mina sanna lärjungar. Och I skolen förstå sanningen, och sanningen skall göra eder fria." Joh. 8: 31, 32.

Andra talaren var en este.

Därefter uppenbarade sig tvenne pastorer i talarstolen. Pastor Klasson höll ett kraftigt tal på svenska om T. och hans verksamhet här och pastor Tannebaum översatte det till estniska. Pastor Klasson framhöll, att Ev. Fosterlandsstiftelsen i Sverige, som för 50 år sedan skickade hit T., för 3 år sedan skickat hit även honom. Han hade förut många gånger talat med T. och

således fått höra mycket om Nuckö m. m. Det var så att man från Ev. Fosterlandstiftelsen frågat sig för hos svenske pastor Moselli i Reval om de behövde svenska böcker. "Nej," blev svaret, "böcker ha vi nog, men skicka oss hellre någon som lär oss läsa i dem." Litet senare reste Thorén och Österblom till Estland med Herrens eld brinande i sina hjärtan. Den förre bosatte sig på Nuckö, den senare på Ormsö. Seminariet inrättades på Paschlep herrgård och T. unnade sig ingen ro förrän elden, som brann i honom själv, även börjat brinna i elevernas hjärtan. Därpå började den stora väckelsen, som gick över hela Estland och en del av Ryssland ända ner till Odessa.

När pastor Klasson slutat överraskades församlingen av T:s gamla sångkör, som längst inne i kyrkan stämde upp en gammal välbekant sång: "Hör hur himlens sänger skalla o. s. v." Därpå följde ännu flera tal av svenskar och ester, bland andra av pastor Tannebaum. Särskilt T:s f. d. elever skildrade sina känslor och sin tacksamhet mot Gud som lett dem så väl i alla dessa år.

Middag serverades i stora lärosalen, och det gratis för många hundra personer. På Nuckö prästgård brukar förplägningen vid sådana tillfällen för resten alltid vara gratis.

Eftermiddagen fortsattes med predikan, bön och sång till kl. 6, då kaffe serverades, och därpå skedde uppbrottet. Alla begåvo sig hem med de bästa intrycken från denna för Nuckö så betydelsefulla högtidsdag.

Första steget.

Brev från Rickholtz.

Redan länge har det varit tal om fattigvårdens bristfällighet i våra svenskbyggder, där man ofta får se någon gammal, fattig stackare, som skulle få understöd från kommunen, gå från gård till gård och tigga en torr brödbit, men därvid ofta blir bemött med hårda ord, t. ex. „är du åter här.“

Nu såsom mången gång förut var det åter Rickholtz kommun, som var den första, som kom med den tanken att bygga ett ålderdomshem. För att få pengar anordnades en fest i Ölbäck den 12 augusti. Det gick något trögt i början med anordningarna — det var nämligen första gången en dylik folkfest skulle gå av stapeln här. En del var rädda för vad de äldre skulle säga, andra fruktade de s. k. „pingstvännerna“ o. s. v., men viljan var god och „viljan drager halva lasset“, heiter det. Bara litet uppmtran och hela ungdomen satte handen till plogen. Man fällde timmer och sågade bräder och ett tu tre var en scen ute i det fria färdig. Andra sörjde för programmet och pluggade på det. Många tro, beklagligt nog, att sådana tillställningar äro syndiga, att ungdomen icke får ha sådant nöje, som bjudes på dylika folkfester för det allmänna bästa, och det berättas, att „pingstvännerna“ här hållit böner, att det skulle regna den söndagen, vilket kanske bara är ett rykte, men säkert är, att många kortsynta här fördöma alla tillställningar, som icke äro direkt andliga. Så förhåller det sig med upplysningen på många

orter, och det till god del tack vare t. o. m. en och annan utländsk predikant, som upplyst, att bildning, „Svenska Odlingens Vänner“ och „Kustbon“ äro syndiga och att det är bäst att icke befatta sig med dem. Vad skall man säga om sådant? Allt nog: söndagen nalkades med vackert väder och kl. 10 på f. m. var det ett tjugotal kvicka händer, som togo i tu med att pryda festplatsen, som omringades med små blågula flaggor. Kl. 2 hissades S. O. V:s flagga i jämnhöjd med furutopparna och festen öppnades med avsjungandet av Modersmålets sång, som verkligen klingade härligt i furuskogen. Sedan följde ett kort hälsningstal, vari redogjordes för ändamålet med dagens fest och vad man överhuvudtaget vill ernå med ungdomsfester.

Programmet utgjordes av ett skämtstycke „Gäckat hopp“ i en akt, deklamation, duett „Lillstugors Lena“ samt två välkända folklekar „Simon i Sälle“ och „Väva vadmal“, vilka uppfördes i folkdräkter. Efteråt serverades kaffe med dopp. Pojkarna voro mycket ivriga i målskjutning (en lek), som pågick ända till mörkret. Ringlekarna voro livet för ungdomen och även många äldre visade intresse för festen. Ordningen var utomordentlig och man kan med säkerhet säga, att man vid sådana tillfällen kan lita på Rickholtz ungdom. Renvinsten blev med anledning av de många förberedelserna icke stor, men ändå 7.100 mk., som överlämnats till föreningskassan och utgör första hörnstenen till Rickholtz kommuns ålderdomshem. Nytt mod och nya krafter att samla mera pengar, så att vi snart kunna få se de gamla glädjas i sitt nya hem! Ett hjärtligt tack till alla, ingen nämnd men ingen glömd, som hjälpte till att draga strån till stacken!

Festkommittén.

Runö.

Den estnisk-lettiska gränsfrågan låter titt och ofta höra av sig, och som man vet, hava letterna icke uppgivit hoppet att få Runö.

Nu vill man få ön i utbyte mot något mindre lantområde vid Walk-gränsen.

Vid subkommissionens senaste sammanträde, där frågan förberedande behandlades, har ledaren för lotsstyrelsen kapten Dampf, som representerade estländska sjöförvaltningen, kraftigt och sakligt försvarat Runöbornas intressen, betonande deras samhörighet med Estland och de övriga estlandssvenskarna. Man får ej glömma att Runöborna äro en gren av den estlandssvenska stammen samt att utom de kulturella och nationella banden även de ekonomiska knyta dem vid Estland, vid vars kuster och stränder sälfångsten utgör Runöbornas betydliga näring.

Det berättas, att letterna ej spara på goda ord och runda löften angående runöbefolkningens fri- och rättigheter, men utan att diskutera frågan djupare, kunde man blott hänvisa till liverna och det sätt huru de behandlats och behandlas av den lettiska majoriteten. Som bekant bor vid Kurlands kust en liten folkstam — liverna — som under århundraden sammansmält med de däromkring boende letterna. Nu är deras antal omkring 3000. Livernas upprepade försök till nationell och kulturell sammanslutning har på många sätt förhindrats av letterna.

Nu har estniska litteratursällskapet, understödd av Bildningsministeriet, genom kraftiga åtgärder och materiellt understöd, gripit an livernas räddningsarbete, Ävenså utbildas förnärvarande på estniska statens bekostnad 2 unga liver vid seminariet i Dorpat för lärarkallet bland landsmännen.

Birkas.

Den förste november börjar Birkas folkhög-, lantman- och

hushållsskola sin fjärde kurs för estlandssvensk ungdom, män och kvinnor fylla sexton år.

Undervisningen kommer att bli ungefär densamma som under de tre föregående åren med den skillnaden likväl att ett mycket större antal timmar kommer att givas de kvinnliga eleverna i handarbete, omfattande förutom sömnad även vävning. De manliga elevernas praktiska arbete i ladugården kommer även att ordnas på ett mera tillfredsställande sätt än som kunde ske föregående läsår.

Ehuru skolan tack vare frikostiga gåvor från Sverige nu är bättre rustad än förut att mottaga sina elever, måste dessa dock även i år taga med sig hemifrån förutom livsmedel också en säng.

Uppgift på vad som skall medtagas till skolan erhålles på Birkas, dit också anmälan innehållande namn och ålder snarast möjligt bör insändas.

Dröj icke med att anmäla Eder!

Kaleb Andersson
Skolans rektor.

Från Ormsö.

Nu hava alla öns byar med undantag av småbrukarne i Bussby — Bynäs och Hosby, skaffat sig ångtröskverk. Det var Saxby och lilla Fällana, som fyllt luckorna, Saxby med ett extra stort tröskverk och motsvarande lokomobil. Dyby köpte sig splitternytt både lokomobil och tröskverk, Söderby ett äldre begagnat. Och i en del byar umgås man med planerna anskaffa allt större tröskverk. Även nybyggarne å Magnushof hava lagt sig till med motordrivna tröskverk. Det går ändå framåt, trots allt. På ön arbeta nu 13 ångtröskverk och två motor-drivna. — *

Två ynglingar härifrån hava beretts möjlighet inträda i seminarier: Tomas Gärdström från Rälby har vunnit inträde vid

Uppsala seminarium efter två års förberedelser vid Tärna folkhögskola i Västmanland, Sverige och Anders Nyman från Sviby vid Nykarleby seminarium, Finland. Nyman har vistats vid allmänna läroverket i Hapsal, skulle haft tre år kvar till studentexamen. Vi har alltså nu sju seminarier under utbildning: fem vid Nykarleby, en vid Ekenäs och en vid Uppsala. Det börjar ljusna!

*

På sitt senaste sammanträde har kommunalrådet beslutat an hålla om rum i klockargården för 5. klassen. Få se, om det lyckas.

*

„Långvarig sjukdom — säker död,” säger ett av våra ordspråk. Längre har det talats om olägenheterna med enbart segelbåtsförbindelse med Hapsal och om nödvändigheten av motorbåtsförbindelse. Vår unga handelsförening har allt sedan sin tillkomst umgåtts med planerna anskaffa motorbåt och efter många om och men har planen nu blivit förverkligad. Onsdagen d. 5 sept. anlände till Hapsal föreningens nyinköpta motorbåt „Imatra.” Den är byggd i Finland för 7 år sedan och har trafikerat linjen Reval — Birgitten, en sträcka på 7—8 km. Båten kostar föreningen en summa på 300.000 Emk, har 60 sittplatser, däckad, 24 hästkrafter och gör sträckan Sviby — Hapsal på c:a 1 timme. Biljettpriset blir det oerhört billiga av endast 30 Emk. tur-retur. Till förare blir den gamla, bekanta Hans Mickelin, han som sedan många år tillbaka redan underhållit segelbåtsförbindelsen, och motoren skötes av öns skickligaste mekaniker, bonden och smeden Anders Alström från Borrbby. Längre fram hoppas man kunna reda sig med mindre personal.

Joel N-n.

Komminister Erik Petzäll eventuellt blivande prost i Reval.

Som blivande innehavare av den svenska prostbefattningen i Reval, varmed uppsikten över de svenska församlingarna i Balticum skulle förenas, nämnes, enligt vad Dagens Nyheter erfarit, komministern i Bredared, Skara stift, Erik Petzäll. Utan att formligen anmäla sig som sökande till tjänsten har pastor Petzäll förklarat sig villig att på ort och ställe undersöka huruvida han finner sig till rätta med de arbetsförhållanden som här avses. Han har därför av Svenska kyrkans missionsstyrelse förordnats att under sex månader vara sjömanspastor i de baltiska hamnarna. Utfaller provet till belåtenhet, kommer han sannolikt att utnämnas till ordinarie svensk sjömanspastor, samtidigt som han av baltisk kyrkomyndighet kallas att bekläda den omtalade prostsysslan.

Komminister Petzäll, som är född 1895, har bedrivit sina studier i Uppsala, där han tillhört Göteborgs nation.

Jämlikheten?

Enligt språklagen och inriksministerns beslut i april d. å. måste alla officiella skrivelser (cirkulär), meddelanden o. s. v. som äro bestämda för allmänheten, publiceras på två språk, estniska och svenska, i alla våra kommuner. Huru denna lag hållits veta vi svenskar dock gott och väl och det har nu redan gått så långt att till kommunalsekreterare i Paschlep och Sutlep kommun tillsatts en person, som ej förstår ett ord svenska. Tala då om jämlikhet och rättvisa, som man så ofta skryter med här i landet. De ledande i Hapsal bry sig ej härom. Det är sannt att svenskarna varit mycket medgörliga och sin vana trogen vänta och bida, men huru länge? Huru

länge låter man kränka sina rättigheter? Huru långt går eftergiften?

Nykterhetsmöten i Reval.

Den 4 och 5 september besöktes Reval av nykterhetstalare, som representerade 10 nationer. Dessa representanter, som voro på genomresa till kongressen i Letland (Riga) och Lithauen, höllo många väckande nykterhetsföredrag i Reval.

Så talade de irländska, svenska, engelska, danska, schweiziska och tyska representanterna den 4 i Westholms gymnasium och den 5 i Johanneskyrkan för talrika åhörare. Talen tolkades till estniska av lektor H. Pöhl.

Nykterhestal

hållet av pastor Andersson från Stockholm i Johanneskyrkan d. 5 sep. 1923.

Jag är tacksam för att mig beretts tillfälle att framföra en hälsning från det gamla kulturladade Sverige. Enligt löfte skulle jag redogöra litet närmare för nykterhetsrörelsens historiska utveckling hemma i Sverige. Jag beklagar, att ej ha tillgängliga en del statistiska uppgifter, som kunde hava varit av intresse. Jag måste därför inskränka mig till att blott i stora allmänna drag redogöra för nykterhetskampens utveckling och jag inskränker mig att beröra blott de senaste 15—20 åren.

Av våra nykterhetsorganisationer får jag nämna:

Godtämplarorden. Så väl världsgodtämplare som national godtämplare hava verkat hemma i många år. Så hava vi Tämplarorden, som även den kämpar målmedvetet för vår stora gemensamma sak. Vidare hava vi en över hela landet utbredd nykterhetsrörelse, även om den till numerär är mindre än de förut nämnda ordnarna, det är blåbandsrö-

relsen. Den står närmast de frikyrkliga samfundet och verkar uteslutande på kristlig grund. Vita bandet är en annan livskraftig rörelse, som på sitt program upptagit även sedlighetsfrågan. Denna rörelse är uteslutande kvinnlig och internationell.

Kristliga föreningen unga kvinnor liksom och krstl. fören. unga män hava också nykterhetssaken på sitt program. Några smärre mindre betydelsefulla sammanslutningar finnas också. Så nog är vår nykterhetshär med de olika korporationerna att räkna med, men även våra motståndare äro många och mäktiga.

År 1909 under den stora generalstrejken hade vi rusdrycksförbud, vars välsignelsebringande verkningar vi minnas med glädje, men då strejken var slut släptes rusdrycksdemonen lös igen. Nästan samtidigt föranstaltades på nykterhetsfolkets initiativ en s. k. folkomröstning och på frivillighetens väg samlades en överraskande stor röstsiffra för rusdrycksförbud. 1910 tillsattes på vår dåvarande statsminister Staavs tillskyndelse en Kunglig nykterhetskommitté, som sedan arbetade i 10 år innan den framkom med sitt betänkande — en diger volym på många tusen sidor. Men dessförinnan hade nykterhetsrörelsen vunnit en synnerlig stor framgång. Vid varje riksdagsmannaval ökades nykterhetsmännens antal i rikadagens båda kamrar. En av riksdagsmännen väkte motion med begäran om rusdrycksförbud som vann majoritet i riksdagens andra kammare. Då jublade vi och trodde den fullständiga segern snart vara vunnen, men våra motståndare vaknde och kampen blev intensiv. Världskriget utbröt och lamslog nästan alla ideella intressen inför den allt annat uppslukande frågan: huru få bröd? Doktor Bratt framkom med sitt ransonerings system och innan det var prövat trodde många ärliga nykterhetsvänner i detta system finna en bundsför-

vant fram emot vårt slutliga mål, permanent rusdrycksförbud.

Men man blev grundligt besviken. Nykterhetshären blev härigenom dels splittrad och våra krafter försvagade. Dock vi fälde ej modet.

Vid världskrigets slut samlade vi åter våra spridda skaror och upptogo kampen på nytt. Brattsystemets misslyckande att åstadkomma folknykterhet öppnade ögonen på många av våra förra medkämpar och återförde dem till våra led. Med Amerikas fördöme uppmuntrades vi till förnyad kamp. Så beslutade riksdagen en rådgivande permanent folkomröstning. Detta kom nykterhetsvännerna litet brådstörtad uppå, men vi grepo dock oss verket ann med hopp och förtröstan, och jag kan säga, att det kristna folket trädde fram i teten sida vid sida med våra tränade nykterhetsorganisationer i enig samverkan.

Nå, hur gick det? Vi misslyckades visserligen, men bara för tillfället. Striden upphör ej för ett lidet nederlag. Vi fingo en genomgåend demonstration av våra trupper. En var skall veta, att vi komma igen, komma igen med fördubblad kraft. Att vi ej denna gång vunno majoritet är sannerligen ej att förundra sig över. Det var — förödmjukande nog för mig att säga — Stockholm förnämligast som svek oss, eljest hade vi vunnit en lysande seger. Det var från Stockholm våra motståndare mobiliserade sina skaror. Vad Amerika, Finland, Norge och det lilla käckä Island blevo förtalade och illa beryktade den tiden för dess målmedvetna förbudskamp. Sanningen skall dock behålla sista ordet. Alla våra motståndare skola besegras av nykterhetsfolkets från hela vårt land samlade skaror när Guds tid kommer, ty till honom sätta vi vårt hopp.

Må detta land, denna fristat med dess idoga framåtsträvande

folk också veta att utnyttja sin frihet och frigöra sig från den nesliga landsfienden, dryckenskapsdjävulen, som trots Eder frihet håller på att slå Edert käcka folk i bojar.

Upp därför, hederlige estlänningar, liksom I, gamle käre stamförvanter, I svenskar! Upp, I alle, till enig kamp och driven friheten på porten! Ja, upp och stäl- len Eder med i ledet bland de länder och folk, som i dessa dagar målmedvetet hålla på att om- spanna hela den civiliserade vär- lden för att förpassa alkoholen dit den hör hemma inom tek- nikens och kemins dörrar samt apotekarnas tränga hyllfack. Ja, där har alkoholen hemorts rätt och är till ovärderligt gagn, men icke att fördärva och försänka under djurens ståndpunkt Guds skönaste skapelse, människan, vilken Gud älskat så högt ott han för att frälsa och lyckliggöra henne ut- gav Jesus Kristus i en blodig död.

Låt oss därför besinna, vil- ken Gudi behaglig gärning det i själva verket är, att söka rädda mänskligheten undan rusdrycker- nas mångfaldiga förbannelser. I detta internationella räddnings- arbete, i detta heliga krig, är det oss alla värdigt att vara verk- samma deltagare. Och segern är viss. Herren Zebaot är med oss. Jakobs Gud är vår borg.

Reval.

Svenska skolan började sin verksamhet i år den 27 augusti. Som bekant, avgick lärarinnan fröken E. Nyman redan på våren. På senhösten avgick även lära- rinnan E. Kristola. Båda ha fått platser i hemlandet. Skolan miste alltså på en gång två krafter, som verkat här en längre tid och gjort sig omtyckta av alla. Till lärarinna har nu kallats fröken Selma Myllylä från Borgå, som också redan anlät

och börjat verksamheten. Vi hoppas på ett gott och fram- gångsrikt arbete och hälsa vår nya lärarinna hjärtligt välkom- men hit till Reval!

Minoritetsfrågan inför folkför- bundet.

För någon tid sedan vände sig representanterna för folkmi- noriterna i Estland till riksäldsten med anhållan om åtgärder för att folkminoriternas kulturella au- tonomi skulle upptagas till be- handling av folkförbundet. Frå- gan behandlades av folkförbundet och har nu lösts på det sättet, att de rättigheter, som estniska riksdagen enligt grundlagen be- viljar och utlovar folkminoriterna, skola garanteras genom interna- tionell kontroll, trots det att sän- debutet Pusta icke ville, att folkförbundets beslut skulle be- traktas som en överenskommel- se mellan folkförbundet och Est- land.

Om svensk medborgarrätt.

I artikeln "Allsvenska tinget i Göteborg" i № 15 av Kustbon återfinnes ett utdrag av dagord- ningen av den 25 juli, däri råd- plägningen angående förvärvande och förlust av svensk medbor- garrätt refereras.

Det borde vara av intresse för såväl rikssvenskar utanför moder- landets gränser såsom ock andra personer, t. ex. sådana, som un- der världskriget i följd av gräns- rubbningar eller sociala nydanin- gar mist eller uppgivit sina statsmedborgerliga rättigheter, att få veta, vilka de nya av tinget approberade reglerna för förvä- rvande av svensk medborgarrätt äro.

Fördenskull anhålles hos redak- tionen om benäget supplemen-

terande av ovanmånada artikel genom närmare tillkännagivande angående tingets beslut i denna fråga.

Kosmopolitist.

Om Vormsö biltrafik.

I Kustbons sista nummer skildras sommarvistelsen på Vormsö Hul- lo. Insändaren längtar bl. a. ef- ter biltrafik mellan båtshamnen och Hullobyn.

Frågas: är den verkligen så behövlig?

Sommargäster, som komma till Vormsö, söka vederkvickelse och vila efter stadslivets rast och id, bilrassel och bensinrök. De öns- ka i stället njuta av en trevlig promenad eller maklig åktur ge- nom skogen, naturens skönhet, barrskogens doft och ängarnas grönska.

I stället vill man nu mottaga sommarvästerna med maskinrassel. Det vore ingen vederkvickelse. Bilfabrikanternas outtröttliga iver och leveranternas outtömliga ben- sinkällor ha alla utländsk här- stamning och äro för landets hus- håll av negativt gagn. De bjuda idealet för modern livsåskådning — energins utveckling och hastig- het.

Den som söker vederkvickelse och ej allt det moderna, den lå- te bli den framtida biltrafiken på Vormsö och bosätte sig hällre på en annan mindre ö, som är fjärran från bilar. Den som där- emot tycker om bilturer söke sommarvistelse i Hungerburg, Per- nau, Majorenhof eller Zopot. Var- för just Hullo?

R. E.

Utlandet.

Historiens största jordbävning.

Japan har den 1 och 2 septem- ber hemsökts av en fruktansvärd katastrof. Över 250,000 männis-

kor ha omkommit, huvudstaden har härjats med brand, Yokohama har sköljts av en flodvåg från havet, och kustlandet mellan Tokio och Osaka är ödelagt med städer och byar, allt genom en våldsam jordbävning, den största i historisk tid. Den första jordstöten inträffade på lördagsmiddagen och räckte i över sex minuter. Senare inträffade en ny jordstöt och på söndagen ytterligare två, av vilka den första var synnerligen kraftig.

Italien och Grekland.

En konflikt av allvarigare art hade uppstått mellan Italien och Grekland, beroende på mordet av några italienska officerare i en gränskommission, som hotade med krig. Redan den 31 aug. besatte italienska trupper Korfu för att uttryckligt understryka allvaret i de italienska kraven hos Grekland på stort skadestånd och upprättelse. Ockupationen föregicks av ett kortare bombardemang, varvid en skola och polisstationen på Korfu blevo skjutna i brand och 15 personer dödade.

Grekland begärde omedelbart Folkförbundets hjälp och protesterade hos stormakterna.

Konflikten behandlades i folkförbundsrådet i Genève. Man vädjade till Grekland och Italien att icke förvärpa situationen genom nya krigshandlingar och lyckades förhindra att en ny krigsolycka skedde i Europa.

En livig diskussion har uppstått om huruvida Folkförbundet eller ambassadörernas råd i Paris skulle döma mellan Grekland och Italien eller om de båda själva skulle göra upp sitt mellanhavande. Mussolini hade för sin del förklarat, att han icke önskar Folkförbundets inblandning.

Tyskland har tillsatt en finansdiktator.

Den tyska markens oerhörda fall mot noll (1 miljon kan nu köpas för 5 mk.) har tvingat fram tanken på ett nytt mynt. För att få någon ordning i de kaotiska förhållandena har landet nu utsett en valutakommissarie med diktatorisk myndighet. Dennes befogenhet sträcker sig så långt, att han har rätt att sätta två paragrafer i tyska grundlagen ur kraft. Dessa äro de artiklar, som garantera bostadens okränkbarhet och brevhemligheten. Kommisarien kan också tvinga dem, som inneha guld eller utländsk valuta att mot revers inbetala detta till staten. De, som bryta mot de nya förordningarna och valutakommissariens beslut, kunna straffas med ända upp till 10 års straffarbete.

Smärre utlandsnyheter:

Av under världskriget i Belgien förstörda 100,000 hus äro 75,000 återuppbyggda. Ett flertal av dem äro komfortablare än de förutvarande. I vissa städer äro både invånare- och husantalet större än före kriget.

Centralstyrelsen i det norska kommunistiska arbetarepartiet har uteslutit två styrelsemedlemmar, som groft angripit partiordf. Tranmæl.

Japan och japanerna.

Den oerhörda olycka, som drabbat Japan, har visat sig vara av en omfattning, som övergår allt vad man i historisk tid hört omtalas.

Japan består av cirka 4,000 öar, tillsammans något större än Sverge. Bärgrunden är vulkanisk, landet äger 16 eldsprutande berg. Jordbävningar äro så vanliga, att man icke tar mycken

notis om dem. I regel brukar det vara 1,200 jordbävningar pr år. Den hittills svåraste katastrofen ägde rum 1896, då 27,000 människor borttrycktes på norra Japans östra kust. Då liksom nu inträffade en del jordbävningar under havsytan, varigenom jättelika vattenmassor revos upp och slungades över landet, begravnade allt i sin väg.

Japanerna tillhöra den mongoliska rasen: små, smärta kroppar, grågul hy, kolsvart hår och snett sittande ögon. Folket är begåvat och handlingskraftigt och har på kort tid tillägnat sig Europas materiella kultur. Till japanernas goda sidor hör även att de äro renligare än andra österns folk, hövliga, vetgiriga och med sinne för natur och konst. Befolkningen lever enkelt, nästan uteslutande vegetariskt; där ligger förklaringen till dess obrutna styrka och otroliga uthållighet. En japansk „rickshaw“-man (dragare av ett lätt åkdon) kan springa i timal utan att visa trötthet.

Hela antalet inbyggare uppgår till omkring 40 miljoner.

Japanerna regeras av världens äldsta furstesläkt. Den är 2,500 år gammal och förklaras ha gudomligt ursprung. Kejsaren kallas mikado och har stor makt. Bredvid sig har han en lagstiftande församling, som dock blott representerar överklassens intressen.

Folkets religion är buddhismen.

Bland näringsgrenarne står jordbruket högst. Marken är så intensivt odlad, att en trädgård ej kan skötas bättre än de japanska åkrarne. Men så skördar man också två gånger årligen på den bördigaste jorden — ris, bönor, bomull, säd och sydfrukt.

På de senaste åren har den moderna storindustrien gjort stora framsteg i landet. Sedan gammalt äro japanerna mästare i lackering och annan konstindustri. Lackerade brickor, skrin o. dyl. fabricera de i massor. De äro skick-

liga skulptörer. De äro duktiga sidenvävare och sidentryckare. Kvinnorna begagna sådant siden till sina klänningar (kimonos). De gula kycklingar, varmed vi dekorera i påsketid, äro japansk industri. De äro svåra konkurrenter till oss på tändsticksindustriens område; deras vara är dock sämre (men billigare) än vår. De tillverka smakfulla vaser o. dyl. av stengods och mässing med dekorationer eller målningar i sin egendomliga nationella stil. Ej minst populära äro därvidlag körsbärsblommorna. Japan kallas ju också körsbärsblommornas land. Då körsbären blomma, är det vanligen fest överallt i Japan.

Trots att Japan självt förnekar det, är dess stormaktsställning rubbad på grund av olyckan. Förlusterna beräknas uppgå till den oerhörda summan av 1 miljard pund sterling. Flere av flottans krigsfartyg ha gått under, och — vilket betyder mest — flottans varv har förstörts, vadan några sjökrigsrustningar ej kunna ske på lång tid.

För de nödlidande har man i alla land vidtagit insamlingar, och de fartyg, som befinna sig närmast Japan, ha telegrafiskt beordrats att gå dit med livsmedel. Sverge har i bägge dessa avseenden handlat raskt och visat sig frikostigt.

(Såningsmannen)

Blandat.

Sålunda skapades kvinnan . . .

En gammal indisk legend berättar på detta vackra och icke så litet originella sätt, hur gudarna skapade kvinnan:

Guden Tvasthri hade just slutat sitt skapelseverk. När han nu som fulländning ville kalla kvinnan till liv, märkte han, att han förbrukat allt sitt material till att skapa mannen. Han betänkte sig en stund och snart fann han, vad

han sökte: Han tog fullmånens runda former, ormens slingringar, klängväxtens smidighet, lövens dallring och unga grenars böjlighet; han tog blommornas sammetslika lenhet, fjäderns ringa tyngd, rådjurets bedjande blick, solstälarnas skålmska leende och molnens strida fårar; han tog även vindens nyckfullhet, harens feghet, påfågeln fåfänga, diamantens hårdhet och tigerns grymhet; och sist tog han snöns kyla, papegojans pratlystnad och duvans kuttrande. Alla dessa egenskaper blandade Tvasthri om varandra och skapade därav jordens härligaste varelse — kvinnan.

Den svenske bonden.

På hemmets jord, ett arv av mina fäder,
en liten del utav vårt land, det kära,
jag bosatt är. Jag håller högt i ära
vårt fosterland, mig åt dess framgång gläder.
Om våren, när i grönt sig allting kläder,
jag säden sår i jord, som skörd skall bära,
och väntar sedan att den få uppskåra
samt hoppas på ett vackert bärgningväder.
Väl är mitt arbet' tungt; med svett och möda
jag sår och skördar, bärgar jordens gröda,
men det ger hälsa, kraft ock ro sig kind.

Svion.

Hälso- och sjukvåd.

Själens boning. Som själens boning, kunskapens, känslens och viljans centrum måste stora hjärnan anses. Stora hjärnan, består av en grå s. k. barksustans och en vit märgsubstans, i vilken ock finnas enskilda grå partier.

Den grå substansen består huvudsakligen av celler, under det att den vita består av fina nervtrådar och mellanliggande stödjeväv. Barksustansen bildar de s. k. vindlingarne. Man har beräknat, att i barksustansen finnas 900,000,000 högt utvecklade nervceller.

Troligt är att själslivets olika yttringar bland dessa celler ha var och en sina organ.

En ganska aktningvärd, ehuru ännu ej fullt utvecklad vetenskap, frenologien, är byggd på detta antagande.

Allt som skadar ditt nervliv: alkohol, tobak, kaffe m. m., försvagar din hjärna, minskar din arbetsduglighet och ditt levnadsmod och gör dig gammal i förtid. Din kropp är skapelsens största under. Vårda den som en helgedom! Den, som äger en sund hjärna, är rik och stark.

Mot brännsår är råiven potatis ett utmärkt medel, isynnerhet om någon får någon större del av kroppen bränd eller skälad. Utan att förlora en sekund får en — eller om det behöves — flere sätta sig och riva potatis, som pålägges det brända stället och ideligen ombytes så länge svedan kännes. Då denna upphört, pålägges potatisrev å det brända stället och fastbindes.

Därest brännsåret blöder, påströs fint socker.

Hushållsråd och rön.

Kroketter av bananer. (6 pers.). En tekopp rivet franskt bröd eller okryddat vetebröd blandas väl med 3 del. grädde. Smeten bör stå att sylla en stund. 6 ej fullt mogna bananer, skalas och skäras på längden i tre skivor. Skivorna doppas i rivet bröd, däri litet salt tillsatts. Då krocketerna skola användas, lägges ett tjockt lager av brödsmeten på varje skiva, som stekes på båda sidorna i smör. Serveras till ärter eller bönor.

Små överblivna tvålbitar kunna stoppas in i en liten påse av glest tyg. Påsen tillknytes, och man kan vid kroppstvättning gnida sig med denna påse. Man måste förvånas över huru påsen löddrar av sig. Precis som en vanlig tvålbit. Den minsta tvålbit i påsen användes på detta sätt

För att få död på råttorna är det ej nog med råttfällor och andra fångstmedel, framhåller förste provinsialläkaren i Blekinge.

Det viktigaste är, att man ej ger snyltgästerna boplaster och tillfällen till föda. Rätthål och rättgångar måste därför utgrävas och utfyllas med sten och cement. Förvara helst matvarorna i stenor eller porslinskrukor. Låt ej avfall ligga och skräpa överallt. Lägg noga på locken till uppsamlingskärlen. Utsvaltning är alltså det säkraste medlet att utrota råttor.

Kyrkliga meddelanden.

Svenska St. Mikaelsskyrkan i Reval.

Svensk gudstjänst varje söndag kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m. Söndagen d. 30 september gudstjänst med nattvardsgång. Predikar kyrkoherde J. Klasson.

Födda: Olof Johansson, Edit Maria Ambrosen.

Döda: Hans Rothberg 53 år 5 m. 1 dag.

Kyrkokansliet är öppet alla dagar kl. 5—6 e. m. å Sjömanshemmet (Merepuiestee 7).

Alla som ej ännu erlagt sin kyrkoskatt (100 mark) uppmanas att göra det.

Onsdagen den 3 oktober
hålles

teaftern

på Ridderegat. 3.
Början kl. 6 e. m.
Alla välkomna!

Birkas Folkhög-, Lantmanna- och Hushållsskola

börjar sin 4: de årskurs den 1 november för estlandssvensk ungdom, män och kvinnor, fyllda sexton år. Undervisningen kommer att bli ungefär densamma som under de tre föregående åren. Se närmare notisen i dagens nummer.

Dröj ej med att anmäla Eder till
Skolans rektor.